



УДК 658.15:657

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТРЕБ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Боярко Ірина Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
начальник науково-дослідної частини
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: boyarko@ukr.net

Голуб Роксолана Ростиславівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: or.golub@gmail.com

Анотація. Визначено напрями трансформації інформаційних потреб фінансів у процесі складних соціально-економічних перетворень, які супроводжують становлення і розвиток інформаційного суспільства. Вихідною тезою дослідження є те, що зростання ролі якості формування, функціонування та задоволення інформаційних потреб є головним інструментом управління і розвитку в умовах інформаційної економіки.

Стратегічна орієнтованість інформаційних потреб заснована на посиленні об'єктивного зв'язку між оперативною, поточною і стратегічною інформацією, системності та комплексності вивчення впливу внутрішніх і зовнішніх факторів навколишнього середовища на поточний і перспективний стани об'єктів суспільної діяльності, у т. ч. фінансів. Установлено, що економіка інформаційного суспільства характеризується поступовим нівелюванням відмінностей між інформаційними потребами та інформацією у фінансових відносинах з огляду на прискорення інформаційно-комунікаційних процесів. Прозорість інформаційних систем, яка передбачає як відкритість інформації, так і відкритість інформаційних потреб суб'єктів фінансових відносин, сприяє поступовому розширенню інформації фінансових відносин і, відповідно, розмиванню змістовної межі між ними та інформацією фінансів.

Напрями трансформації інформаційних потреб обґрунтовані з позиції сучасних концепцій інформаційної онтології — діяльнісної, системної, когнітивної та часової. Розроблено структурно-логічну модель трансформації інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційної економіки. Надано визначення інформаційних потреб фінансів, яке, на відміну від наявних, урахує специфіку, яка визначається напрямиами їхньої трансформації відповідно до профілю та особливостей фінансової діяльності як однієї з форм реалізації інформаційно-комунікаційних взаємодій в інформаційному суспільстві на засадах комплексного поєднання діяльнісної, системної, когнітивної та часової концепцій інформаційної онтології.

Ключові слова: фінанси, інформаційна економіка, інформаційні потреби.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 0; бібл.: 12.

TRANSFORMATION OF INFORMATION NEEDS FOR FINANCES IN THE INFORMATION ECONOMY

Boiarko Iryna,
Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Head of the Research Department
of the SHEI «Banking University»
e-mail: boyarko@ukr.net

Holub Roksolana,
Ph. D. in Economics,
Associate Professor of the Department of finance, banking and insurance
of the Lviv Educational-Scientific Institute
of SHEI «Banking University»
e-mail: or.golub@gmail.com

Abstract. The article defines the directions of the transformation of information needs of finance in the process of complex socio-economic transformations that accompany the formation and development of an information society.



The starting point of the research is that the growth of the role of quality of the formation, functioning and satisfaction of information needs is the main tool of management and development in the conditions of information economy.

The strategic orientation of information needs is based on the strengthening of the objective connection between operational, current and strategic information, systematic and comprehensive study of the impact of internal and external environmental factors on the current and prospective state of objects of social activity, including finance. It was established that the economy of information society is characterized by gradual leveling of differences between information needs and information in financial relations in view of acceleration of information and communication processes. Transparency of information systems, which involves both the openness of information and the openness of information needs of financial relations subjects, promotes the gradual expansion of information on financial relations and, accordingly, the erosion of the content between the mand information on finances.

The directions of transformation of information needs are justified from the point of view of modern concepts of information ontology — activity, systemic, cognitive and temporal. Structural-logical model of transformation of information needs of finance in the conditions of information economy is developed. The definition of information needs of finance is presented, which reflects the specifics that are determined by the directions of their transformation. It is proved that the information needs of finance correspond to the profile of financial activity and the peculiarities of information and communication interaction in the information society.

Keywords: finance, information economy, information needs.

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 0; bibl.: 12.

ТРАНСФОРМАЦИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ ФИНАНСОВ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ

Боярко Ирина Николаевна,
кандидат экономических наук, доцент,
начальник научно-исследовательской части
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: boyarko@ukr.net

Голуб Роксолана Ростиславовна,
кандидат экономических наук,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Львовского образовательного-научного института
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: or.golub@gmail.com

Аннотация. Определены направления трансформации информационных потребностей финансов в процессе сложных социально-экономических преобразований, которые сопровождают становление и развитие информационного общества. Направления трансформации информационных потребностей обоснованные с точки зрения современных концепций информационной онтологии — деятельностной, системной, когнитивной и временной. Разработана структурно-логическая модель трансформации информационных потребностей финансов в условиях информационной экономики. Дано определение информационных потребностей финансов, которое, в отличие от существующих, учитывает специфику, определяемую направлениями их трансформации в соответствии с профилем и особенностями финансовой деятельности как одной из форм реализации информационно-коммуникационных взаимодействий в информационном обществе на основе комплексного сочетания деятельностной, системной, когнитивной и временной концепций информационной онтологии.

Ключевые слова: финансы, информационная экономика, информационные потребности.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 0; библи.: 12.

Вступ. Становлення інформаційного суспільства об'єктивно супроводжується перетвореннями в усіх сферах людської діяльності, у т. ч. й у фінансово-економічній сфері, у якій, насамперед, прискореними темпами розвивається підсистема інформаційного забезпечення фінансів відповідно до появи та усвідомлення нових і додаткових інформаційних потреб суб'єктів фінансових відносин, створення та впровадження фінансових інновацій, появи процесів, продуктів і біз-

нес-моделей у сфері фінансових послуг, створення нових технологій для поліпшення фінансової діяльності, розвитку Fintech-галузі сучасних фінансів тощо.

Входження людства в епоху інформаційного суспільства закономірно викликає підвищений інтерес до переосмислення інформаційних потреб фінансів, адже подальший соціально-економічний розвиток потребує відповідної модернізації всієї фінансової системи як спеціалізованого інституту, в якому функціонують



фінансові відносини з мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів, потрібних для фінансового забезпечення вирішення виробничих, інвестиційних, соціальних, економічних, техніко-технологічних та інших завдань ефективного функціонування інформаційної економіки.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Проблеми становлення і розвитку інформаційного суспільства й економіки всебічно досліджують такі відомі зарубіжні та вітчизняні вчені та практики, як У. Артур (*W. Arthur*), Д. Белл (*D. Bell*) [1], А. Демінс [2], І. Лазарев, Д. Нейсбітт (*J. Naisbitt*) [3], Т. Сакайя (*T. Sakaiya*), Т. Стоун'єр (*T. Stonier*) [4], Е. Тоффлер (*A. Toffler*), Ф. Уобстер (*F. Webster*) та ін.

Попри широке поширення термінів «інформаційне суспільство», «інформаційна економіка», «мережева економіка», «цифрова економіка», розуміння їхньої сутності та змісту залишаються одним із невирішених завдань сучасної науки. Це, на нашу думку, пов'язано з тим, що процеси становлення відповідних явищ є незавершеними і перебувають у постійному розвитку, що зумовлює поступову зміну їхнього прояву в суспільному житті, виявлення нових аспектів, атрибутів та закономірностей у процесі пізнання цих феноменів. Найвні підходи до тлумачення ролі інформації в соціально-економічному розвитку можна поділити на ті: 1) для яких первинним у становленні нової якості суспільного життя — інформаційного суспільства — є розвиток мережевих (або цифрових) технологій здійснення інформаційно-комунікаційної взаємодії, тобто зміни, які відбуваються у знаряддях праці як складової продуктивних силах сучасного суспільства, визначають його як таке, у якому забезпечується легкий і вільний доступ до інформації з усього світу; 2) які акцентують увагу при вивченні феномену інформаційного суспільства на зміні у предметах праці та основних результатах діяльності, змістовною особливістю формування нової якості виробничих відносин такого суспільства є те, що в них основними об'єктами і результатами праці більшості є інформація й знання.

У площині історії становлення теоретичних засад інформаційного суспільства також варто враховувати, що їхній розвиток відбувався паралельно з виникненням і становленням концепції постіндустріалізму, заснованої Д. Беллом [1], у категорійному апараті якої еквівалентом інформаційного було запроваджено поняття постіндустріального суспільства. Проте аналіз історичного розвитку теоретичних концепцій інформатизації суспільного розвитку свідчить, що наприкінці 70-х рр. ХХ століття відбулася конвергенція інформаційної та постіндустріальної концепцій, що призвело до поширення трактування інформаційного суспільства як нового етапу в розвитку постіндустріального.

Усі ці процеси становлення концептуальних засад інформаційного суспільства супроводжувалися та-

кож і переходом від формаційного до цивілізаційного підходу, який має чітку антропогенну орієнтованість, тобто розглядає організацію суспільного життя з позиції впливу її як зовнішніх умов життєдіяльності на духовні складові буття людини — суспільну свідомість, духовну культуру особистості, моральні загальнолюдські цінності, розвиток інтелектуального потенціалу. Відповідно, інформаційне суспільство в контексті цивілізаційного розвитку є передумовою становлення антропогенної цивілізації, представленою суспільством соціальної справедливості, орієнтованого на людину.

Антропогенний характер розвитку людської цивілізації зміщує акценти в розвитку всіх сфер життєдіяльності суспільства, у т. ч. і фінансовій, скориговуючи всі явища та процеси на пошук шляхів найкращого виявлення, узгодження і задоволення інтересів і потреб окремих індивідуумів та суспільних колективів. Таким чином, інформаційне суспільство об'єктивно вимагає іншого, порівняно з характерним для індустріального етапу суспільного розвитку підходу до задоволення інформаційних потреб.

З урахуванням поширених у різних областях наукового знання підходів до розуміння сутності інформаційних потреб існує велика кількість визначень відповідного поняття, що має витоки з теорії інформаційних потреб, базові положення якої розроблялись у 80-х роках ХХ століття. Здебільшого сутність інформаційних потреб трактується через усвідомлення потреби певної інформації або знань. Так, наприклад, Д. Блюменау у своїх працях [5] трактував їх як «... акт усвідомлення недостатності наших знань», Р. Гіларевський і Ю. Гриханов — як «... усвідомлену потребу в інформації для вирішення поставленого завдання за розробленим планом» [6]; М. Миріманова — як «усвідомлену необхідність в отриманні певних порцій інформації з того, що може бути надане інфосередовищем» [7], а А. Соколов — як «абстрактне поняття, що позначає потребу в інформаційній діяльності, яка усунє дисбаланс інформаційної сфери суб'єкта» [8]. Дещо інший підхід, у якому акцентується увага також і на причинах виникнення такого усвідомлення — використання інформації як продукту праці, пропонується в роботах В. Бородині [9], у яких під такими потребами розуміється «... відображення об'єктивної дійсності навколишнього світу для підтримки і розвитку матеріальних та духовних основ суспільного процесу життя через певні форми ставлення людей до предмета потреби — інформації, які виражаються у прагненні використовувати інформацію як продукт праці».

Проте недостатньо дослідженою залишається проблема ідентифікації змісту інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційної економіки, дослідження поточних, прогнозування перспективних інформаційних потреб фінансів і пошук оптимальної моделі їх задоволення, урахування множинності і суперечли-



вість фінансово-економічних та соціальних інтересів, які формують і визначають такі потреби.

Метою статті є обґрунтування напрямів трансформації та змісту інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційної економіки.

Результати дослідження. Діяльнісний, системний, когнітивний і часовий підходи філософського пізнання суспільного буття [10; 11] формують теоретичне підґрунтя дослідження трансформації суспільних відносин, у т. ч. фінансових, в інформаційно-комунікаційну взаємодію. Через призму цих підходів викристалізуються напрями трансформації інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційного суспільства.

З погляду діяльнісного підходу фінанси є діяльністю, яка пов'язана постійним раціональним вибором комплексу форм і методів фінансового забезпечення функціонування суспільного виробництва, збалансованого задоволення потреб та інтересів суб'єктів фінансових відносин у сфері мобілізації, акумуляції, розподілу та використання фінансових ресурсів шляхом створення централізованих і децентралізованих фондів та організації руху фінансових потоків. Відповідно, з огляду на необхідність здійснення усвідомленого цілеспрямованого вибору і пошуку раціональної організації потоків фінансових ресурсів та пов'язаних із ними фінансово-інформаційних потоків від суспільства в епоху інформатизації вимагається усвідомлення інформаційних потреб фінансів.

Це усвідомлення визначає перший напрям трансформації інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційного суспільства і полягає у науковому обґрунтуванні ідеального «пошукового образу», застосування якого в системі інформаційного забезпечення фінансів створює можливість оптимального врахування, шляхом збалансованого узгодження, уявлень суб'єктів фінансових відносин та інших, індивідуальних та інституційних, зацікавлених осіб про характер і зміст тієї інформації, якої їм не вистачає для ухвалення раціональних (з позиції як фінансово-економічної ефективності, так і міркувань соціальної відповідальності, сталості суспільного відтворення та розвитку) рішень у сфері фінансової діяльності.

Для фінансів як системи фінансових відносин із мобілізації, накопичення, розподілу і використання фінансових ресурсів характерними є не тільки наявність зв'язків між суб'єктами фінансової системи, утворювальними її елементами, складовими і підсистемами, а й нерозривна єдність із середовищем (внутрішнім і зовнішнім), в інформаційно-комунікативній взаємодії з яким виявляється цілісність, системність, ієрархічність та багаторівневність фінансів.

З огляду на це можна зробити висновок, що другим напрямом трансформації інформаційних потреб фінансів в інформаційному суспільстві є розширення інформаційного поля, у межах якого реалізується пошук, збір і накопичення інформації відповідно до усві-

домлених інформаційних запитів суб'єктів фінансових відносин: зростає потреба в отриманні одночасно із суто фінансовою інформацією нефінансових відомостей, які конкретизують дані фінансової інформації в частині формування комплексного уявлення про всю сукупність причинно-наслідкових зв'язків, які призвели, призводять або можуть призвести до зміни в масиві фінансових даних і параметрів обмінно-розподільчих процесів між суб'єктами фінансових відносин.

Отже, в інформаційному суспільстві саме інформація (про фінансово-економічні інтереси, цінність, вартість, чинники їх формування, рух тощо) стає системоутворювальним компонентом фінансів, який перетворює фінансові відносини в інформаційно-комунікативні зв'язки між їхніми суб'єктами. За таких умов розширюється інформаційне поле фінансів: з відображення суто процесів мобілізації, накопичення, розподілу і використання фінансових ресурсів, руху фінансових потоків між суб'єктами фінансових відносин — до формування повної картини щодо внутрішніх і зовнішніх процесів, які впливають на мобілізацію, розподіл, рух та використання фінансових ресурсів, утворення та перерозподіл вартості.

Третім напрямом трансформації інформаційних потреб фінансів під впливом інформатизації суспільства, на нашу думку, є формування нової якості інформаційно-комунікативних зв'язків — вартісно-інформаційної взаємодії, заснованої на узгодженні соціальної (відображення цінності фінансово-економічних відносин щодо їхньої відповідності інтересам і потребам як суб'єктів таких відносин, так і інших зацікавлених осіб) та вартісної (надання грошового виміру рівню відповідності фінансово-економічних відносин інтересам і потребам) функцій фінансів. Їхнє поєднання змінює цільову орієнтацію фінансів — із фінансового забезпечення суспільної життєдіяльності на створення, нарощення і перерозподіл вартості в єдиному інформаційно-комунікативному полі суспільства, — і перетворює фінанси в особливий елемент логосфери.

На нашу думку, цей напрям слід також розглядати як прояв тенденції поступового зміщення пріоритетів суспільної життєдіяльності: повернення до духовних і моральних цінностей та відходу від пріоритетизації матеріально-фінансових благ. Якщо ще на початку XXI століття Дж. Сорос (G. Soros) у книзі «Криза світового капіталізму. Відкрите суспільство у небезпеці» [12] вказував на руйнівну для суспільства дію процесів деморалізації, поширення ринкових цінностей та орієнтації виключно на фінансові результати своїх дій, то в сучасних умовах, з огляду на поширення концепції сталого розвитку як базової при виборі курсу подальшого розвитку світового співтовариства, намітилися позитивні зрушення, які вказують на повернення до збереження морального і духовного базису суспільства. Проте навіть за таких умов фінанси зберігають



важливе значення в усіх сферах суспільної життєдіяльності, що зумовлює важливість знаходження означеного вище балансу між соціальною і вартісною функціями фінансів та відповідної зміни інформаційних потреб у частині орієнтованості на створення і нарощення вартості за умови максимального збереження цінності суспільних благ.

Зазначені зміни в цільовому призначенні фінансів неминуче призводять до відповідної трансформації та інформаційних потреб у фінансовій сфері: інформаційні потреби підпорядковуються пошуку інформації, потрібної для розв'язання проблеми забезпечення створення додаткової та збереження створеної вартості.

Якщо розглядати це питання в контексті вирішення економічних питань забезпечення соціально-економічного розвитку і зростання суспільного виробництва, то трансформація інформаційних потреб

фінансів пов'язана з тим, що в інформаційну епоху спостерігається тенденція домінування ролі уречевлених чинників, зокрема інформації та знань, над традиційними факторами виробництва в активізації такого зростання. Це пов'язано зі зменшенням витрат на інформаційний обмін завдяки розвитку інформаційних технологій. Тому інформаційні потреби фінансів в умовах інформаційного суспільства не лише набувають спрямування на створення і нарощення вартості й збалансоване задоволення інтересів суб'єктів фінансових відносин та інших зацікавлених осіб, а й мають вирішувати завдання знаходження інформації, потрібної для досягнення правильного поєднання вартості всіх факторів у процесі суспільного виробництва, порівняння їх у просторі та часі, оптимізації фінансово-економічних і виробничо-технічних рішень за критерієм максимізації ринкової вартості та суспільної цінності.



Рис. Визначення змісту інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційної економіки

Примітки: 1. У визначенні виділено і позначено елементи, в яких ураховано відповідні напрями трансформації інформаційних потреб фінансів. 2. Авторська розробка.



Четвертий напрям трансформації інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційного суспільства пов'язаний як з об'єктивними закономірностями суспільного розвитку (динамічність розвитку суспільних систем і волатильність суспільних явищ та процесів, прискорене генерування нової інформації в міру активізації процесів розвитку, появи нових інформаційних технологій), так і внутрішніми механізмами нарощення інформації у процесі пізнання навколишнього світу (у міру пізнання й отримання знань відкриваються нові інформаційні потреби, які потребують вивчення).

Фінанси, як і будь-яке явище, існують у вимірах простору і часу. У площині розподілу явищ і подій, пов'язаних із реалізацією фінансових відносин, при виникненні та зміні кожного з них в єдиному суспільному інформаційному просторі генерується відповідна інформація. У зв'язку з цим процес оновлення інформації є перманентним і нескінченним та полягає в появі з часом нової інформації, виникнення якої знижує цінність попередньої, не змінюючи її змісту.

У свою чергу, всебічна інформатизація суспільного життя, з одного боку, призводить до нарощення швидкості оновлення інформації та, відповідно, прискорення й оновлення інформаційних потреб фінансів, а з другого — її результатом також є скорочення інформаційного циклу задоволення інформаційних потреб унаслідок зближення моментів часу виникнення інформації, її фіксації та сприйняття користувачем, що поступово нівелює змістовну відмінність між інформаційними потребами (як усвідомленням браку потрібної інформації) та інформацією.

З урахуванням вищевикладеного ми пропонуємо структурно-логічну модель трансформації змісту інформаційних потреб фінансів в умовах інформаційної економіки (рис.).

На відміну від наявних, запропонований підхід дозволяє врахувати специфіку інформаційних потреб інституту фінансів, яка визначається напрямками їх трансформації відповідно до профілю та особливостей фінансової діяльності як однієї з форм реалізації інформаційно-комунікаційних взаємодій в інформаційному суспільстві на засадах комплексного поєднання діяльній, системній, когнітивній та часовій концепцій інформаційної онтології.

Висновки. Для інформаційного суспільства об'єктивно емерджентним стає антропогенний підхід і задоволення інформаційних потреб, який орієнтований на пошук і застосування оптимальних моделей виявлення, узгодження та задоволення потреб окремих індивідуумів та суспільних колективів в інформації,

потрібній для ухвалення ними рішень з приводу участі в обмінно-розподільчих процесах із фінансовими ресурсами, ураховуючи множинність і суперечливість фінансово-економічних та соціальних інтересів, які формують і визначають такі потреби.

На нашу думку, економіку інформаційного суспільства характеризують: 1) поступове нівелювання відмінностей між інформаційними потребами та інформацією у фінансових відносинах з огляду на прискорення інформаційно-комунікаційних процесів; 2) зростання ролі якості формування, функціонування та задоволення інформаційних потреб як інструменту управління і розвитку; 3) перетворення знань у визначальний фактор виробництва, за допомогою якого проявляється і відбувається перехід умовних можливостей інших факторів створювати нові, значимі для суспільства явища, формувати нову цінність, при поєднанні в певному продукті чи послугі, у генерування додаткової ринкової вартості; 4) стратегічна орієнтованість інформаційних потреб, заснована на посиленні об'єктивного зв'язку між оперативною, поточною і стратегічною інформацією, системності та комплексності вивчення впливу внутрішніх і зовнішніх факторів навколишнього середовища на поточний і перспективний стани об'єктів суспільної діяльності, у т. ч. фінансів; 5) транспарентність інформаційних систем, яка передбачає як відкритість інформації, так і відкритість інформаційних потреб суб'єктів фінансових відносин, сприяє поступовому розширенню інформації фінансових відносин і, відповідно, розмиванню змістовної межі між ними та інформацією фінансів.

Інформаційні потреби фінансів — це комплекс фінансової та нефінансової інформації, спрямований на подолання усвідомленої невизначеності зовнішнього і внутрішнього середовища провадження фінансової діяльності, яку суб'єкти фінансових відносин мають створити, одержати, накопичити та/або надати у процесі інформаційно-комунікаційної взаємодії між собою та з іншими зацікавленим особам, щоб мати можливість створювати і нарощувати вартість у процесі мобілізації, акумулювання, розподілу та використання фінансових ресурсів для фінансового забезпечення дій, необхідних для позитивного розв'язання індивідуальних, колективних та суспільних проблем і завдань, збалансованого задоволення приватних і суспільних інтересів у різних сферах життєдіяльності.

Визначені нами напрями трансформації інформаційних потреб фінансів та їхні особливості лежать в основі інституційного оформлення та розвитку різних форм функціонування системи інформаційного забезпечення фінансів.

Список використаної літератури

1. Bell D. The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting / D. Bell. — New York : Basic Books, 1973. — 234 p.
2. Демин А. И. Информационная теория экономики: макромодель : монография / А. И. Демин. — Изд. 2-е, стереот. — Москва : КомКнига, 2007. — 352 с.



3. Naisbitt J. *Megatrends. Ten New Directions Transforming Our Lives* / J. Naisbitt. — New York : Warner Books, 1982. — 290 p.
4. Stonier T. *The Wealf of Information: A Profile of the Post-Industrial Economy* / T. Stonier. — London : Thames Methuen, 1983. — 224 p.
5. Блюменау Д. И. К уточнению исходных понятий теории информационных потребностей / Д. И. Блюменау // Научно-техническая информация. — 1986. — № 2. — С. 7—12. — (Сер. 2).
6. Гиляревский Р. С. Информационная потребность / Р. С. Гиляревский, Ю. А. Гриханов // Библиотечная энциклопедия. — Москва : Пашков дом, 2007. — С. 419—420.
7. Мириманова М. С. Информационная потребность как психологическая проблема / М. С. Мириманова // Научно-техническая информация. — 1987. — № 4. — С. 1—4. — (Сер. 1).
8. Соколов А. В. Что есть информационная потребность? / А. В. Соколов // Труды Санкт-Петербургского гос. ун-та культуры и искусств. — Санкт-Петербург : СПб ГУКИ, 2013. — Т. 197 : Анализ информации в науке, культуре, бизнесе. — С. 7—18.
9. Бородин В. И. Информационные потребности, их виды и основные свойства / В. И. Бородин. — Киев : «Знання», 1970. — 25 с.
10. Меркулов И. П. Когнитивная эволюция / И. П. Меркулов ; Рос. акад. наук, Ин-т философии. — Москва : РОССПЭН, 1999. — 310 с.
11. Пригожин И. Конец определенности. Время, хаос и новые законы природы / И. Пригожин. — Ижевск : ЦИЦ «Регулярная и хаотическая динамика», 2000. — 208 с.
12. Soros G. *The Crisis of Global Capitalism: Open Society Endangered* / G. Soros. — New York : Public Affairs, 1998. — 241 p.

References

1. Bell, D. (1973). *The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting*. New York: Basic Books.
2. Demin, A. I. (2007). *Informacionnaya teoriya ekonomiki: makromodel [Information theory of economics: macromodel]*. Moscow: KomKniga [in Russian].
3. Naisbitt, J. (1982). *Megatrends. Ten New Directions Transforming Our Lives*. New York : Warner Books.
4. Stonier, T. (1983). *The Wealf of Information: A Profile of the Post-Industrial Economy*. London: Thames Methuen.
5. Blyumenau, D. I. (1986). K utochneniyu iskhodnyh ponyatij teorii informacionnyh potrebnostej [To clarify the initial concepts of the theory of information needs]. *Nauchno-tekhnicheskaya informaciya — Scientific and technical information*, 2, pp. 7—12 [in Russian].
6. Gilyarevskij, R. S., & Grikhanov, Yu. A. (2007). Informacionnaya potrebnost' [Information need]. *Bibliotchnaya ehnciklopediya — Library encyclopedia*. Moscow: Pashkovdom [in Russian].
7. Mirimanova, M. S. (1987). Informacionnaya potrebnost' kak psihologicheskaya problema [Information need as a psychological problem]. *Nauchno-tekhnicheskaya informaciya — Scientific and technical information*, 4, 1—4 [in Russian].
8. Sokolov, A. V. (2013). Chto est' informacionnaya potrebnost'? [What is the information need?]. *Analiz informacii v nauke, kul'ture, biznese — Analysis of information in science, culture, business*. St. Petersburg: SPbGUKI [in Russian].
9. Borodinya, V. I. (1970). *Informacionnye potrebnosti, ih vidy i osnovnye svoystva [Information needs, their types and basic properties]*. Kiev: Znannia [in Russian].
10. Merkulov I. P. (1999). *Kognitivnaya ehvolyuciya [Cognitive evolution]*. Moscow: ROSSPEHN [in Russian].
11. Prigozhin, I. (2000). *Konec opredelennosti. Vremya, haos i novye zakony prirody [End of certainty. Time, chaos and new laws of nature]*. Izhevsk: CIC «Regulyarnaya i haoticheskaya dinamika» [in Russian].
12. Soros, G. (1998). *Crisis of Global Capitalism: Open Society Endangered*. New York: Public Affairs.